

Lokalarkivet

LOKALARKIVETS HISTORISKE ARTIKLER SKRIVES AF: **JØRGEN GRANDT OG DINES BOGØ**

Vermlandsgade - dum og dejlig

LOKALHISTORIE:

Jørgen Grandt fortæller historien om Vermlandsgade grå industribygninger og kulørte cirkusplads.

AF JØRGEN GRANDT

Vermlandsgade var altid både dum og dejlig. Dejlig fordi den var den mest direkte vej til legepladsen inde på Volden, til en biftur i Atlantic, til Havnegade og Malmøbåden, og som udgangspunkt for cykelture til Dyrehaven. Og dum fordi den mestendels var et mennesketomt, trist industriområde uden slik- og legetøjsbutikker, som man kunne savle foran på sin hastige genvej.

Flere af mine klassekammerater boede i Vermlandsgade. De tre af dem i gadens to små 'indhak', blindgyder, som også kaldes cul-de-sac. Står man med ryggen til Holmbladsgade, ligger de på venstre og på højre hånd nogle få meter fremme. I bunden af det venstre indhak lå førhen bagsiden af et garageanlæg, fra hvis tag vi unger kunne glo ind af folks vinduer, for derefter at konkurrere i at springe ned på fortovet uden at falde forover.

Vermlandsgade fra Prags Boulevard til Uplandsgade og Amagerbanens tracé blev anlagt omkring 1918. Inden da havde stykket fra Holmbladsgade til regnvandskanalen siden 1906 heddet Holmblads Boulevard, men skiftede navn i 1925. Den sidste og nyeste del af Vermlandsgade ligger mellem Uplandsgade og Christmas Møllers Plads og er sådan

SIDST I 1930'ERNE så den dengang nyanlagte del af Vermlandsgade (mellem Uplandsgade og Christmas Møllers Plads) således ud. Snart efter blev vejen gjort bredere og nærmest boulevardagtig - fordi der skulle anlægges bunkers med beskyttelsesrum i hele midterrabatten. Billedet tilhører Sundby Lokalhistoriske Forening og Arkiv.

DE FLESTE BUNKERS er efterhånden væk, men ikke alle. I al fald ikke i september 2004. Forretningen ligger i nr. 34, og bag den ses Penalhuset. Foto: Jørgen Grandt.

BEVISET PÅ at det sidste stykke af Vermlandsgade engang (indtil 1925) hed Holmblads Boulevard opdagede Frede Norbrink. Billedet er fra foråret 2003, da karreens facade blev renoveret. Foto: Hans Krog.

set den forreste, den nordvestligste, del. Det er i den ende, at husnumrene begynder.

Så nu vender vi os om og bakker baglæns tilbage i tid og rum - og leger at vi står ved det sagnomspundne forlystelsessted White Star, tidligere: Vennelyst. Det lå for 70 år siden i starten af Markmandsgade, som dengang fortsatte helt til Uplandsgade, før Vermlandsgade blev ført igennem. Den store beboelseskarré mellem Christmas Møllers Plads og Christianshavns Brandstation fra 1904 blev bygget et par år før Anden Verdenskrig.

Næsten som en del af ejendommen har vi Amager Selskabslokaler i Markmandsgade. De erstattede Arbejderens Forsamlingsbygning, i folkemunde kaldet 'Slæven', som lå ved siden af White Star.

Går vi ud langs Vermlandsgade 2-14, kan vi på den modsatte side se toppen af de små havehuse i Hf. Vennelyst plus en genbrugsstation på en kommunal oplagsplads på hjørnet af Kløvermarksvej. Her var det, at man som arbejdsløs før i tiden kunne møde op tidlige vintermorgener, når det havde sneet, for at hente et snetegn og komme på snekrads, som det hed.

Natlige løvebrøl

Længere fremme efter brandstationen står i dag en bombastisk bygning, som rummer Dong Energys transformerstation. Indtil for ikke så mange år siden lå der en stribe basarbygninger med autoforhandlere og møbelhandler her, men inden da - i september 1956 - ankom Cirkus Moreno med telt og vogne på gennemrejse.

I FORGRUNDEN har vi det store kryds ved Uplandsgade, til venstre ser vi 'Penalhuset' på Store Mølle Vej. Fotoet er sakset fra kommunens lokalplanforslag 'Vermlandsgade'.

Og var der ikke også engang et omrejsende cirkus overfor, foran Herjedalgade og 'lortemøllen', på arealet hvor nu Jet Benzin ligger? Dengang var det endnu tilladt at fremvise rovdyr i cirkus i Danmark, og ikke sjældent blev beboere i nærheden vækket af et natligt tiger- eller løvebrøl.

Før vi krydser Uplandsgade, har vi på højre hånd 'Penalhuset' på Store Mølle Vej med et lille grønt område foran. Her lå Amagerbanens endestation for persontogene i sin tid. Gangstien er præcis 1435 mm bred, fordi den er anlagt mellem de to jernbanskiner. På venstre hånd og ud langs Uplandsgade kan man vist endnu se de sørgelige rester af banens godsstation med en mængde små lagerhuse og et spind af spor.

På næste hjørne, hvor ISO ligger i dag, lå tidligere en stor

benzintank som eksploderede for mange år siden. Mellem Uplandsgade og Prags Boulevard - før og efter den nu nedlagte Nerikegade - var og er Vermlandsgade domineret af et stort fabriksområde bag et plankeværk. Blandt andet Dumex (før: Medicinalco) ligger der.

Et helt bestemt sted i Vermlandsgade står den dag i dag som et chokbillede for mange amagerkanere: Tidligt lørdag morgen den 18. september 1965 skød en vis Palle Sørensen to unge politibetjente, efter at han ude ved Kasturpfortet først havde dræbt to andre betjente. Da jeg om mandagen cyklede forbi på vej til arbejde, var blomsterne på stedet næsten for stærkt (og dengang sjældent) et syn. Jeg har aldrig siden kunnet gå igennem Vermlandsgade uden at tænke på dengang.